ڕاڤەیتر1: لەدایکبوونی ڕاڤەی تر. ئازاد حەمە

ئەم نووسینەی بەردەستمان،"لەدایکبوونی ڕاڤەی تر"،دەستپێکی، ئەو زنجیرە نووسینەیە، لەژێر ناوی""ڕاڤەیتر""نیازمەندین کاری لەسەربکەین. ئامانجی سەرەکی لە نووسینی ئەم زنجیرە باسە لەلایەک جەختکردنە لە شکۆی ڕاڤەInterpretation، لەلایەکیتر پێداگیریە لە پێویستیی بە بوونی ڕاڤەی تر بە ڕاڤەکراوەکانی لەمەو بەر. لەڕەوە دەڵێین، ڕاڤە نەگۆڕ نییە و گرنگیشە خودی گشت ڕاڤەیەک ڕاڤەیتر بەرھەمبھێنێت. گەر ڕاڤە ببێتە دەرەتانێک و ھۆکاری لەدایکبوونی ڕاڤەی تر لەو حاڵەتەدا لێکدانەوە و دیدگای جیاواز دێتەکایەوە. وەکیتر، ویست بە ڕاڤەکردن پێویستیشە بە دروستبوونی ڕاڤەی نوێ.

وێڕای ئەوە، ئەوەی ئامانجە بنەڕەتییەکەی ئێمەیە لەم کۆمەڵە نووسینە بە ناوی""ڕاڤەیتر""ئەوەیە، کە سەرەتا بپرسین ڕاڤە چییە؟دواتر گرنگە ئەوەش بزانین ئەی ڕاڤەیتر چییە؟بۆ ئێمە گرنگە ئەوەش ڕوونکەینەوە،کە کاتێک تر Other دێتە سەر وشەی ڕاڤە، چی بەسەر چییەتی ڕاڤەدا دێت؟

زنجیرە نووسینی ناوبراو کۆششێکە بۆ بیرکردنەوە لە ڕاڤەی تر،کە مانای جیا و تێگەیشتنی نوێ لەتەک خۆیدادەنێت. گومانیشیناوێت، گەر دەرگا لە ڕاڤەیتر نەکرێتەوە ئەوا ڕاڤەکانی پێشوو پەژەم و بێچارە دەمێننەوە، ھاوکات لەدایکبوونی ڕاڤەیتر ڕاڤەکانی ڕابردوو(پێشوو) لە پەژمەرین و ژاکان دەپارێزێت.

ڕاڤە واتا ڕوونکردنەوە. ئەڵبەتە لەناو ڕاڤەدا لێکدانەوە، شرۆڤە، تەفسیرکردن، سەرنجخستنەسە، پاساوھێنانەوە و تەنانەت ڕەوایەتیدانیش بوونی ھەیە. لەبەرئەوەی ڕاڤە ڕوونکردنەوەیە، لە ماھیەتی ڕاڤەدا دەربڕین، گووتە و عەقڵانیکردنیش ھەیە. زۆر بەکورتی ڕاڤەکردن ھێرمێنۆتیکە(تەئویلە) و ھیچیتر.

ھەرچی ڕاڤەیترە بەو واتایە دێت،کە ھەردەم پاش گشت ڕاڤەیەک ڕاڤەیەکیتر(دیکە)بوونی ھەیە. لەگەڵ سەرھەڵدانی جۆرەکی دی(دیکە) لە ڕاڤە تێگەیشتنی تر و شیکاریی تازە دێتەکایەوە. ئەو دەمەی کەسێک ڕاڤە بۆ کوردبوون، یان بزووتنەوەی ناسیۆنالیزمی کوردیی، یاخود ھاوڕێیەتی یان ھەر دیاردە و کێشە و گوتنەکیتر دەکات، بەبێگومانەوە بینینی ئێمە بۆ جۆرێک لە قسەکردن دەبا،کە لە پشت ئەو قسانەوە، قسەی دی(تر) ھەن. بوونی ڕاڤەیتر دەرگاکردنەوەیە لە

تێگەیشتن و شرۆڤە لە جۆری دیکە.
ئەمەش تەنیا لەبەرئەوەی خودی وشەی ڕاڤە لە زۆر ڕوەوە شیاوی هەڵوەستە لەسەرکردنە. ڕاڤە کە بەدەر نییە لە ژیان خودی ژیان دەخاتە ژێرپرسیارەوە. مەحاڵە بتوانین لە ڕاڤەکان تێبگەین گەر ڕاڤەیتر سەبارەت بە ڕاڤەکانی پێشتر نەیەنەکایەوە. واتە ڕاڤەیتر نەبەت ڕاڤەکانی پێشتر هیچی لە دروستنابەت. ڕاڤەکانی پێشوو بە ڕاڤەیتر دەگەنە چەڵپەپە لە ماناسازان و تێگەیشتن. بۆ ئەوەی ڕاڤەیتر لەدایکبەت ناکرێت بەهەمان میکانیزمی پێشوو کار لەسەر واتا و دیدگاکانی ڕاڤەکانی پێشوو بکرێن.
ئەو دەمە ڕاڤەیتر لەدایکدەبەت، کە ڕاڤەکانی لەوەوبەر پەپە و سیخناخ نەبووبەتن بە تێگەیشتن و تەماشاکردنی نوێ. ڕاڤەنوێکان هەوێکنیین بە دەستەمەکردنی ئەوی پێشتر گوتراوە، بەڵکو ڕاڤەیتر ئەو دەمە دەتەدونیاوە کە ڕاڤەکانی پێشتر لەکترازانیان لەگەڵ مانای ژیان دروستکردووە. وەکی دی، ڕاڤەیتر ئەو ڕاڤەیەیە، کە هێشتا نەکراوە. ئەوە ڕاڤەیەکی نوێیە، کە لە شادەماریدا لەکەوتەی جیاواز و پەیبردنی تر بە ئەستامانی تیابەدیبکرێت. ئەمەو ڕەگ و ڕیشەی ڕاڤەیتر تەقەلایەکە بە پرسیارسازیی لەسەر هەنووکە. بۆئەوەی بە ڕاڤەی تر بگوترێت نوێ، پێویستە ئەو ڕاڤەیە هەر لەسەرەتاوە دەمبەگازندەبەت و شرۆڤەی هەمەلایەن بە بەدبینی و خەمناکیەکانی ئەستا بکات.
سەرباری ئەوە، گرنگە گوتنی ئەوەش، کە لێرە، لەم دەقەرەی ئەمە، نووسین؛ لەجۆری نووسینی ناکاریگەر و بێ ناواخن، زۆر زۆرە، هەرچی خودی ڕاڤە و ڕاڤەکارییە بەدەگمەن چرەدەردەکەن، جا چ جای ڕاڤەیتر.
بەپتر ڕوونکردنەوەی ئەوەی لای سەرەوە گوترا، ئەوەش دەڵێین، کە لەناو جڤاکی کوردیدا تاکڕاڤەیی بەردەوام کاری خۆی کردووە؛ ئەمەش ئەزموونی شکست و نامەبوونمانی قوڵترکردووە. تاکڕاڤەیی، کە بکوژی ڕاستەقینەی بەدواداچوون و پەیگیرییە، هەر ئەو شتەشە، کە دەمانبات بەناو پێچاوپێچیی و خواریی لە تێگەیشتن لە ڕاستییەکان. بەواتایەکی تر، تاکڕاڤەیی مەترسیە بەسەر ئەندێشەمان؛ بەسەر ئەو دیتنانەی سەبارەت بە خەمان و دەوروبەرمان هەمانە.
بەیە کرەکی زنجیرە باسەکان ئەو پرسە دەجوڵێنێت، کە ڕاڤەکان سەبارەت بە ڕووداو و دیاردەکانی ڕۆژانە دەرفەت لەبەردەم ڕاڤەیتردا دەکەنەوە و زەمینەش بۆ دید و سەرنجی نوێ دەڕەخسێنن. ڕاڤەکان،کە ڕاڤەیتر بەدوایاندا دێت پتر ڕاچڵەکێنەر و کاریگەر دەبن. وەکیتر، ڕاڤەکان لەم سەردەمە تەنگژاوییەی ئەستادا پێویستیان بەسەرلەنوێ راڤەکاریی هەیە.
لەکۆتاییدا هێما بۆ ئەو سەیرکردنە فەلسەفییەش دەکەین، کە

پ□ماند□□ت □اڤەیتر نەبێت تاکڕاڤەیی داگیرماندەکات و زۆربەی بەزمەکانی تەفسیر و لێکدانەوەش لە بوونی ڕاڤەیترەوە دەستپێدەکات. ڕاڤەیتر بۆ بۆچوون و کێشەکان پێویستن، لێ تەحەمولکردنی ئەو جۆراوجۆرییەی بە هۆی (تر) بوونی ڕاڤەوە دێتەسازان، ئاسان نییە. ڕاڤەیتر شتی تر Othering لەتەک خۆیدا دێنێت. شتگەلێک کە لە ڕاڤەی پێشوودا نەبینراوە/درکیپێنەکراوە.

ئازاد حەمە

پرۆفیسۆر لە فەلسەفە لە زانکۆی سلێمانی